

Henrik Thune

Forfatter og forsker ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI)

Da terrorkrigen sporet av

Det er et par måneder før invasjonen av Irak. Jeg står og noterer fra en samtale: «Tror amerikanerne at de har noe å tjene på dette?» Spørsmålet ble nettopp stilt av en lærer fra Bagdad. Han hadde flyktet ut av landet to måneder tidligere. «Vi har alt å vinne på denne krigen. Det har ikke de, men det er det ingen som vil fortelle dem. Jeg vil hjem til Bagdad,» sa han.

Møtet med den tidligere læreren fant sted på et hotell litt øst for Hyde Park i London. Den irakiske eksilopposisjonen var samlet for å diskutere Iraks framtid etter Saddam Hussein. I møtesalen snakket ingen amerikanerens språk. Ingen snakket om president Bushs krig mot terrorisme. Irakerne snakket om Saddams overgrep, familien sin – og om hjemreisen. Men utenfor, til rekken av oppstilte fjernsynskameraer i den lange hotellkorridoren, var alle tilbake ved sitt offisielle manus. Det handlet om terrorister, masseødeleggelsesvåpen og Saddam Hussein som global terroredderkopp.

«Tror amerikanerne at de har noe å tjene på dette?» hadde læreren fra Bagdad spurt. Det er ett år siden nå, men jeg har allikevel ikke greid å slippe taket i lærerens undring over amerikanernes krigsplaner. Eller om man vil: Det er først nå jeg har forstått alvoret i lærerens spørsmål. Med sin personlige kjennskap til Irak kunne han ganske enkelt ikke forstå hvorfor Washington mente at et felttog mot Bagdad ville fremme USAs mål om å bekjempe internasjonal terrorisme.

Og læreren fra Bagdad hadde selvsagt rett. Som en ingrediens i krigen mot terrorisme var Irak et fremmedelement. Det var aldri noe som knyttet Saddam Hussein til terrorangrepene mot USA. Det fantes ingen dokumenterte koblinger mellom Bagdad og al-Qaeda. USAs regimeendringspolitik

overfor Irak ble ikke født av 11. september. Tvert om; 11. september fungerte som en slags gigantisk nasjonal katalysator for å virkeliggjøre et utenrikspolitisk mål – fiks ferdig formulert flere år før terroranslagene mot USA.

Hvordan kunne det ha seg? Hvordan kunne en såpass åpenbar politisk tilsnikelse få livets rett? Og det attpåtil i det politiske maskineriet til en supermakt som mobiliserte av alle krefter for å svare på en trussel den ikke hadde sett maken til. Svaret er mangslungent og inneholder en lang historie som jeg selv har forsøkt å fortelle i boken *Krigsdansen. Historien om Saddams fall* (Cappelen, 2003). Her holder det med følgende: Krigen mot Irak var en avsporing av Washingtons krig mot terrorisme. Og mer enn det – den var et tilbakeskritt. Med krigen i Irak har USA helt selvforskyldt greid å åpne en ny front i sin egen terrorkrig. Saddam Husseins støttespillere i Irak og internasjonale terrornettverk har fått fellesinteresser, og en ny slagmark for kampen mot USA. Washington har ganske enkelt gitt Osama Bin Laden og fundamentalistiske militante grupperinger en ny rekrutteringsbase og et nytt opptreningsområde for framtidige terroraktivitet. Ironien er åpenbar: Koblingen mellom internasjonal terrorisme og Saddam Hussein som USA proklamerte, men som det aldri ble funnet bevis for, er virkeliggjort av krigen som skulle bekjempe terrorisme.

Betyr dette at USA ikke har tatt sin egen terrorkrig på alvor? Spørsmålet er kanskje provoserende, men det er ikke ueffent. Selv vil jeg tendere mot å svare ja: Framfor i hovedsak å forholde seg til den radikale utfordringen som ligger i terrorismen – det enkle faktum at flinke hoder med nok ressurser kan organisere store terrorangrep

fra en hvilken som helst studentby i en hvilken som helst europeisk eller amerikansk by – har USA valgt å militarisere og å statliggjøre terrortrusselen. Washington har rett og slett latt seg friste til å definere terrorkrigens mål på en slik måte at det store militære maktapparatet USA har til disposisjon, kan anvendes for å nå målene. I september 2001 annonserte president Bush en helt ny type krig, en krig mange stater kunne slutte seg til. Men allerede i løpet av drøye fire måneder var USA tilbake i den gamle virkeligheten; tilbake til stater, territorium og tradisjonell sikkerhetspolitikk, under samlebetegnelsen «ondskapens akse».

Hvorfor denne politiske omleggingen? Jeg tror ikke svaret er så komplisert. Jeg tror det dreier det seg om et velkjent fenomen fra politikken, kanskje også i medisinerens egen historie, nemlig at målene blir definert av de virkemidlene man har til disposisjon. Mange har ment at 11. september gjorde USA mer hegemonisk og mektigere enn noen gang. Men kanskje er det omvendt. Kanskje er det USA vi har opplevd en supermakt med mindre kontroll stilt overfor en radikalt ny sikkerhetstrussel – et USA som har valgt å anvende militærmakt for å dekke over avmakten.

President Bush hadde en helt uvanlig sjanse til å samle verden omkring USA etter 11. september. Det ville ikke krevd så mye, kanskje ikke mer enn at Washington hadde innsett at terrortrusselen mot USA først og fremst er et spørsmål om hvordan USA velger å opptre, og blir oppfattet når de opptre i og utenfor egne grenser. Et spørsmål om hvor mange unge kvinner og menn som til enhver tid har vilje til å dø for å påføre Amerika nok et terrortraume.

I neste nummer:

- Mykoplasma og fibromyalgi
- Legattester for å hjelpe pasienten
- Ultralyddiagnostikk av skulder
- Turnustjeneste i EU/EØS
- Behandling med statiner
- Voksne med cerebral parese